

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

IX. Vtrum Angelus sit in loco?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

prorsus duratione præexistenti. Hac de causa æuum Angelicum dici potest indiuisibile fundamentaliter, licet formaliter sit diuisibile, cum tempus sit diuisibile non solum formaliter, sed etiam fundamentaliter. Quia videlicet substantiæ corruptibiles sunt dispariter affectæ semper quoad vltiorem suam durationem, & permanentiam. Angelus verò semper est vniformiter affectus quoad eandem, nec pro inducenda duratione sequenti eget alio suæ substantiæ superaddito, præter durationem præcedentem omnino similem eadem sequenti durationi.

Art. 6. An verò æuum Angelicum dicendum sit absolute indiuisibile propter indiuisibilitatem sui fundamenti, & propter vniformitatem, ac indiscernibilitatem mutuum omnium suarum partium; an vero diuisibile propter realem metaphysicam distinctionem suarum partium? quæstio est de voce. Placet verò loqui cum D. Thoma, aliisque communiter dicentibus æuum esse indiuisibile, habita maiori consideratione fundamenti ex quo resultat, quod est valde notius, quam intrinsecæ suæ constitutionis, quæ ab eodem D. Thoma, maxime verò à Caietano, necnon à Suarez, & aliis dicitur absurdissima. Accedit commodius esse inde denominare æuum, vnde maxime differt à tempore, pro clariori vtriusque distinctione, & pro expeditiore disputationum vsu. Differt autem æuum à tempore per ea duo præcipue, ac maxime, ob quæ indiuisibilitas adscripta est æuo. Nihil porro necesse est dicere, ac superaddere circa durationem operationum Angeli, quando apud omnes meritò receptum est, illas durare per tempus discretum, seu per instantia minimè continua. De quo tamen infra opportunè aliquid adicietur.

Ad 1. Partis affirmantis indiuisibilitatem æui. Basilii loquitur de æternitate à parte post, eamque vt magis exponat, addit perpetuitatem, quæ non solum ex suo conceptu, sed etiam ex communi modo loquendi admittit partes realiter distinctas, vt patet in motu perpetuo Cælorum.

Ad 2. D. Thomas in hac 1. p. quæst. 30. distinguit optimè duas species numeri. Alius nempe est fundatus in vnitatem, & multiplicitate transcendentali, atque hic non est species quantitatis. Alioquin personæ diuinæ quæ sunt plures, & numerabiles, haberent adiunctam quantitatem; necnon Angeli ratione multipliciter specificæ, & sic de aliis rebus spiritualibus vtrumque realiter distinctis. Alius verò numerus est, qui fundatur in diuisione continui materialis, cuius partes habent discernibilitatem mutuum sibi deuiuctam ex sua natura, vt innouit q. 5. art. 2. Partes autem æui Angelici non sunt huius posterioris generis, sed prioris, vt liquet ex dictis paulo prius.

Ad 3. Æuum Angelicum longè differt à tempore, tametsi commune sit vtrique habere partes. Quia æuum non est numerus motus, nec fundatur in motu, sicut tempus.

Ad 4. Duratio Angeli participat naturam eius propter vniformitatem intrinsecè inuariabilem omnium suarum partium superius explicatam. De reliquo notum est, species Angelicas, & ex sententia satis communi, potentias quoque intellectiuam, & volitivam esse inter se distinctas, tametsi insint naturæ indiuisibili.

Ad 5. Sententia illa Suarez pluribus à me reiecta est efficaciter in philosophia, & ratio nuper proposita art. 4. demonstrat satis, eam admitti nequaquam debere. Qualiscumque autem sit probabilitas illius opinionis, ea supposita nullus est controuersia locus in re præsentī, cum pariter supponatur Angelum esse indiuisibilem, vt mirum videri possit, eundem

Suarez tam fusè disputare de ea nihilominus potuisse disputatione 50. Metaph. sect. 5. vbi supponit ex antea discussis indistinctionem durationis à re duranti.

Ad 1. Partis affirmantis diuisibilitatem æui. Augustinus æuum Angelicum dicit tempus latiori huius vocis significatione, propter conuenientiam æui, & temporis, quoad distinctionem, & successionem partium; vel quod magis est conforme menti eius, loquitur de motione Angeli accidentali ad suas operationes, quæ re ipsa fiunt per tempus discretum, demptis operationibus beatificis, quæ sunt æternæ. Ad reliqua eiusdem partis conceditur totum, iuxta sensum partium æui, in quo rectè concludunt, præter sextum. Quia licet æuum esset penitus indiuisibile, non esset infinitum simpliciter, tum quia nihilominus foret finitum ex vna parte, nempe à parte ante, vt statuunt auctores eius sententiæ; tum quia esset infinitum tantum in quodam determinato genere, & secundum quid, nec pertingeret ad infinitatem, qualis est infinitas Dei.

QVÆSTIO IX.

Virum Angelus sit in loco.

IDEVR non esse in loco 1. Quia corporibus conuenit esse in loco, quatenus eorum interest, esse hic, & non alibi, pro sua conseruatione, & perfectione. Angelorum autem nihil interest esse hic, aut alibi, immò nullibi ipsorum interest, vt adint, quia vbilibet æqualiter potest influere in ipsos Deus, à quo solo dependent, & accipiunt omnem suam perfectionem. Cum ergo nihil cuiquam inuisibiliter inditum sit à natura, non est ab ea inditum Angelis, vt sint in loco.

2. Locus est superficies corporis ambientis, vt dicitur 4. Physic. Repugnat autem Angelo, vt ipsum ambiat corpus aliquod, cum sit incorporeus, ideoque incommensurabilis corpori, & incapax circumscriptionis, ac circumscriptionis. Repugnat igitur locus Angelo. Eodem pertinet, quod locus est quantitas positionem habens. Repugnat enim Angelo positio, & situs, qui est proprietas quantitatis, cum repugnet eidem quantitas.

3. Non omne quod est, est in loco, sed tantum corpus mobile: est principium Philosophi 4. Physic. text. 45. & 57. Angelus autem non est corpus mobile, vt dictum est supra. Et præterea si quid potest esse, quin sit in loco, tale proculdubio est, quod est pure spirituale, ideoque minimum omnium indignum subsidio loci. Quæ de causa dicit Boetius in libro de Hebdom. sub ibitium, *communem animi conceptionem apud sapientes esse, incorporalia in loco non esse*. Vnde videtur ad crassam, ac fallacem imaginationem phantasiæ pertinere, quod Angelis insipienter adscribatur locus.

4. Si Angelicæ naturæ non repugnaret esse in loco, possent plures Angeli esse simul in eodem loco; & vice versa vnus Angelus posset esse simul in pluribus locis inuicem distantibus. Quia Angeli ratione spiritualitatis suæ substantialis non possunt dici impenetrabiles mutuo, & quia perfectione sua longè superant perfectionem quamplurimum corporum simultaneè sumptorum, potest vnusquislibet eorum præstare quod præstant plura corpora, quoad ea, quæ sibi aliunde non repugnant. Vtrumque autem est inconueniens.

mens. Primum quia perperam adessent (plures Angeli simul in eodem loco, cum quilibet se solo sit insufficiens ad omnia, quae peragi possunt in vnoquoque loco. Et confirmatur, quia vnumquodlibet corpus sufficit vnicuique loco, propterea quod est impossibile, ut sint duo corpora simul in eodem loco. Alterum vero est similiter inconueniens. Quia si idem Angelus posset simul esse in pluribus locis inuicem distantibus, posset distare à se ipso. Quia quaecumque sunt in locis inuicem distantibus, distant inuicem. Distantia autem alicuius à se ipso est manifestè chymærica. Quia vnumquodlibet essentialiter est summè coniunctum sibi, nec est possibilis coniunctio maior, quæque magis repugnet separationi, & distantia, quam identitas.

Art. 1. Respondetur. Non hoc solum est incommodum in transitu considerationis à sensibilibus ad insensibilia, quod intellectus noster dependens à sensu, & sensibilibus assuetus, ægrè, nec sine violentia quadam emergit ad insensibilia, eaque propterea facile, aut partim confundit cum sensibilibus, aut nimium ab eorum modo, & natura diuellit, sed hoc insuper aliud intercedit incommodum, quod disputationibus aliorum cum aliis diuersarum præsertim Scholarum grauitèr nocet; quod necesse est, magna saltem ex parte, voces primitus inditas rebus materialibus traducere ad res spirituales illis affines. Vnde fit, ut quod dicitur de re spirituali sub voce propria rerum materialium, accipiat in sensu illegitimo, atque applicetur ab audiente, vel legente, & traducatur ad rem spirituale, non subintellecta ea restrictione, seu modificatione, quæ aderat in conceptu loquentis, aut scribentis. Quæ tametsi communia sint toti doctrinæ de rebus spiritualibus, tamen in quaestione præsentis locum vel maximè habent, ut coniciere quibus facile potest legens circa ipsam Scottis, ac Nominales, & Thomistas, maximè verò Caietanum in quaest. 52. art. 1. Quod inde emanasse crediderim, quia sicut in rebus corporeis, quæ sunt minima, ut atomi, & quæ propè atomos, difficillimè discernuntur per visum; ita in intellectualibus, quæ sunt infimæ, ac tenuissimæ perfectionis difficillimè percipiuntur, & inuicem distinguuntur per intellectum; atque præsentia localis est huiusmodi, tam in spiritualibus, quam in corporalibus. Vnde fit, ut plures sententiæ, quæ apparent summè discrepantes inter se, differant solum vocerentis, nihilque re ipsa differant. Quapropter conatus meus erit, non ut diligentissimè, magnaue cum arduitate rem hanc discutiam, quod esset ultra dignitatem materiæ, nulloque fructu, sed ut brevissimè, & quam clarissimè dicam.

Art. 2. Ponendum est initio cum Mag. in 1. dist. 37. D. Thoma quaest. 52. art. 1. & cum cæteris ibidem communiter, Angelos non esse in loco propriè, sicut sunt corpora, sed analogicè, & improprie cum quadam eorum imitatione. Quia locus, ut nuper assuebat, definitur superficies corporis ambientis. Angelum autem nulla corporis superficies ambire propriè, & quasi circumclusum tenere potest. Quia cum sit penitus expers molis, & quantitatis, est penetrabilis cum quolibet corpore. Et cum ob eandem rationem sit præditus vicatione minimè capaci situs, & positionis, ac figuræ, non potest commensurari corpori propè se posito, atque indistanti vndeque. Nempe non sunt idem, esse præsens loco, atque indistans ab eodem propriè, & formaliter, & esse in loco propriè, & formaliter. Deus enim propriè, & formaliter est præsens omnibus locis, atque indistans ab eisdem, & tamen in nullo loco est propriè, ac formaliter, sed causaliter, ut exponit D. Thomas qu. 8. art. 2. necnon Caietanum ibidem in fine commentarij,

R. P. Esparza Chrs. Theol. Tom. I.

& alij communiter, quibus subscripsi q. 7. de Deo.

Art. 3. Quapropter claritatis gratia potest distinguere in Angelo duplex modus præsentitatis, & indistantiæ respectu loci. Alius est metaphysicus constitutus per puram indistantiam eiusdem à loco, absque commensuratione sui cum ipso, & absque circumscriptione per superficiem corporis ambientis. Ad eum videlicet modum, quo idem Angelus foret indistans à Deo nullo existente corpore, ac per consequens nullo existente loco, propriè, ac strictè tali. Alter modus est physicus, per inclusionem eiusdem Angeli in loco, ad eum modum, quo anima rationalis includitur in loco, quamdiu est vnita corpori. Primus modus essendi in loco conuenit Angelo independentè à corpore, & fieri minimè potest, etiam diuinitus, ut eodem modo non sit alicubi determinatè, ut liquet ex principio posito in quaestione præcedenti, sub initio. Secundus modus essendi in loco conuenit eidem dependentè à corpore, seu per adhesionem aliquam ad corpus, nec potest, aliter conuenire, ut liquet ex loci, & existentia in loco expositione modo data. Quia vero Philolophus nomine loci, & existentia in loco, physicum & locum, & modum existendi in loco, proprium corporum vbique intelligit absolute, atque D. Thomas, ut est Aristotelicæ locutionis, & sententiæ vbique retinentissimus, idem iisdem vocibus significat, eumque plerique Thomistæ imitantur. Ex alia vero parte Noterici non pauci abeunt in metaphysicas earundem rerum considerationes, & locutiones vsurpant illis accommodatas. Atque inde emanauit in præsentis oppositio inter utroque, & alios etiam nonnullos antiquiores, specie quidem, sententiarum, re autem ipsa, quantum ego assequor, non nisi vobum. Propterea operæ pretium futurum est, ut sub distinctione data legitimam, proferamus sententiam in hac, & sequenti quaestione circa quasiunculas, & notas auctorum opiniones, seu locutiones de loco, & motu Angelorum.

Art. 4. Dicendum itaque primo est, Angelum esse in loco physice per solam operationem actiuam, aut passiuam circa corpus, aut per applicationem virtutis ad operandum: Metaphysicè vero independentè à corpore, & ab operatione, aut applicatione circa illud, per vicationem purè spirituale. Probatur prior pars, quæ est conformis & menti, & phrasi D. Thomæ loco indicato. Quia esse in loco physice, & per modum corporum, non potest conuenire Angelo, nisi per adhesionem ad corpus, ut nuper expositum est. Huiusmodi autem adhesionem, cum habere non possit per vionem informatiuam corporis, ut liquet ex dictis quaest. 7. sub initium, necesse est, ut habeat solum per operationem, vel actiuam, qua moueat corpus, ut mouet Cælum, vel passiuam, qua corpus agat in ipsum, ut ignis agit in dæmones, vel per applicationem virtutis factam suam, vel alterius voluntate, ratione cuius in actu primo proximo, seu inchoatè incipit esse in loco corporis, circa quod, vel à quo operatio esse debet. Altera pars de præsentia metaphysica respectu loci patet ex præindicata quaestione præcedenti. Quia scilicet Angelus, & si nullum esset corpus in rerum natura, esset præsens Deo. Non autem vbique. Quod repugnat naturæ finitæ, ac limitatæ, ut ibidem dictum est, & aduertit inter alios Suarez lib. 4. cap. 1. contra Durandum. Ergo alicubi. Ergo Angelus independentè à corpore, & ab omni ordine ad corpus est determinatus ad aliquam partem spatij imaginarij per vicationem purè spirituale, sicut Deus per immensitatem est determinatus ad omnes eiusdem partes collectivè. Adde, antècedenter ad operationem circa corpus, necesse esse, ut Angelus addit spatio, ubi est corpus, cum nullum agens possit operari in distans,

R. 2. leg

seu in non proximo sibi, ac praesens pro priori natura ad operationem, cuius munus primum non est determinare formaliter ad spatium, sed agere, ac ponere à parte rei aliquid. Priorem solam partem intendunt re ipsa plerique Thomistae aientes, Angelum esse in loco per solam operationem circa corpus, aut per applicationem virtutis. Posteriores vero solam intendunt re ipsa Suarez, & alij moderni, dicentes, eundem esse in loco independentem ab ea, & operatione, & applicatione. Unde omnibus utrorumque argumentis satisfieri à quouis, nisi fallor, expedit, & facile potest distinctione ista physici, & metaphysici modi existendi in loco. Eademque fere ratio est de sequenti conclusione.

Art. 5. Dicendum itaque rursus est, Angelum posse pro libito esse physice in loco minor, quam qui est maximus respectu ipsius, seque redigere in spatium, quod est minimum naturale respectu individui corporis; immo & absolui ab omni loco, & nullibi esse; ac demum esse in extremis partibus eiusdem spatij maximi, quin sit in medio, non tamen posse naturaliter esse physice in eodem loco cum alio Angelo. At loquendo de praesentia metaphysica, & pure spirituali, omnia potius opposita sunt vera. Prior pars continet doctrinam, quam exprimit D. Thomas loco indicato, nec dubitari de illa potest iuxta sensum explicatum praesentiae physicae. Quid enim vetat, quominus Angelus operetur pro libito circa corpus minus, aut circa minorem partem corporis, quam absolute possit, aut operetur in solo corpore omnium minimo naturaliter, aut nullam prorsus operationem circa corpus exerceat, nec sic paratus ad exercendum, aut operetur in extremis partibus corporis, quin operetur in mediis partibus. Hoc autem est, & nihil aliud re ipsa, quod dicitur in priori parte nostrae conclusionis ex mente, & phrasi D. Thomae. Tam quod additur de impossibilitate naturali duorum Angelorum in eodem loco, probat optimè D. Thom. in eadem quaest. 52. art. 3. Quia non possunt dari duae causae adaequatae eiusdem effectus, ut suppono ex alibi dictis. Darentur autem, si duo Angeli simul adessent physice eidem loco. Quia uterlibet est causa adaequata, & se sola sufficiens ad motum corporis cui applicatur, atque hic solus effectus tribuitur Angelis circa corpora. Ut autem libertate sua attemperent vires, & conatum, seque singuli constituant causas partiales, forte est absolute possibile; non tamen connaturale, & proliue, sicut est respectu hominum. Quia Angeli non defatigantur sicut homines, & propterea grata illis, sicut nobis, nequaquam esse potest eiusmodi virium, & operis coniunctio. Et praeterea ad dignitatem Angelicam pertinet, dominari adaequate corpori, circa quod exercetur, & actioni quam exercet, nec pati rem multo etiam magis ridiculam, quam si homo vellet adiutorium alterius hominis pro fricanda barba, leuanda festuca, mouendo digito, & similibus. Quia quavis circa corpora molitio utcumque magna, est facilius Angelo, quam sint homini actiones eiusmodi.

Art. 6. Probatio posterioris partis de vocatione pure spirituali, & independentem à corpore non est usque adeo, aut facilis, aut efficax, & clara. Videtur tamen aliquanto efficacior, quam quae occurrunt in contrarium. Quod ad primum attinet de reductione ad minus spatium, quam quod est maximum, Valentia quaest. 3. part. 3. cum Ibernico, Gregorio, & aliis suffragatur nostrae sententiae, censetque non posse Angelum voluntate sua contrahi, seu quasi contrahi ad minus spatium, quam quod est maximum respectu ipsius. Suadetur, quia amplitudo spatij maior, vel minor contingit singulis Angelis secundum magnitudinem perfectionis entitatis, & utique cognos-

nientis maiorem, vel minorem, estque proprietates consequens ab substantiam ipsorum. Proprietates autem ad vnamquamque substantiam subsequentes, cum proportionem ad perfectionem ipsius, non possunt pro arbitrio minui, & augeri, sed necessario tales, aut tales determinate consequuntur, ut liquet ex inductione, tam omnium aliarum rerum, tum etiam proprietatum ceterarum, quae ipsis Angelis conveniunt.

Art. 7. Confirmatur paritate summi, & inferiorum entium. Quia nec Deus retrahere potest suam immensitatem ab aliquo spatio, nec fieri potest, ut homo, aut res alia inferior redigatur naturaliter ad minus spatium, quam quod est maximum naturaliter respectu ipsius, omniumque accidentium, & qualitatum, quae eidem naturaliter inesse possunt. Confirmatur rursus, quia licet possit Angelus pro libito applicare se ad cognitionem horum, vel aliorum obiectorum, non tamen subest liberae eius voluntati, ut cognoscat inadaequate obiecta, quae comprehensum cognoscere potest. Nulla autem ratione verisimile apparet, magis subesse libertati Angeli vim sui praesentiam respectu spatij, quam vim cognoscitiam sui.

Art. 8. Difficultatem ingerit in hac re Molinae, Vasquez, & aliis oppositae sententiae auctoribus, quod Angelus est liber, ut se applicet ad hoc, vel ad illud spatium, nihilque appareat, quod eum necessitet ad tantum determinate spatium, & non minus. Addunt exemplum animae rationalis contractae ad minus spatium in puero, & dilatatae ad spatium maius in viro. Additur rursus, amplitudinem spatij non esse necessariam Angelo ad suam beatitudinem, utque bene habeat, ac proinde facile contemni ab eo posse, & eligi spatium contractius, provt libuerit.

Art. 9. Verum haec non virgent. Ac in primis à libertate ad diversa spatia nulla est consequentia ad liberam electionem maioris, & minoris spatij, ut liquet tum ex paritate cognitionis nuper notata, tum ex libertate variandi spatia sine fine, cum tamen ex confessione eorundem auctorum desit libertas augendi, aut minuendi spatium sine fine. Necessitat nimirum ad tantum determinate spatium tanta determinate perfectio substantiae tantumdem aduersa diminutioni, quantum aduersa est augmento imperfectio eiusdem substantiae. Exemplum animae rationalis nos potius iuvat. Nequit enim, stante eadem dispositione physica sua, & sui connaturalis complementi terminos spatij variare. In Angelo autem semper adest invariabiliter eadem dispositio physica, nec habet complementum, cui suapte natura attemperetur. Demum amplitudo spatij, quae est maxima respectu cuiusque Angeli, siquidem iuste correspondet perfectioni eius, eo ipso confert, ut melius se habeat cum illa, quam sine illa, nec facile contemnitur, quod spectat ad cuiusque perfectionem, & dignitatem peculiarem. Hinc à fortiori sequitur, non posse Angelum contrahi pure spiritualiter, & secundum se praecise ad spatium corporis, quod est minimum naturale, & multo minus absolui ab omni praesentia metaphysica, & pure spirituali ad omne spatium.

Art. 10. Indidem concluditur Angelum non posse naturaliter adesse extremis partibus spatij inter se diffitis, quin adsit toti medio aliqua vera, & reali praesentia saltem Metaphysicè. Quae est sententia Molinae, Valentiae, Suarez, Vasquez, aliorumque recentiorum communis, qui contra se referunt Caetanum, Ferraram, & Marfilium, quos tamen credo loqui de praesentia solum physica, de qua prius dictum est cum ipsis. Probatur illatio. Quia vel extrema sunt ita distantia invicem, ut Angelus possit adesse simul medio spatio, vel non possit. Si primum, ergo erit

erit in spatio minori, quam quod est maximum naturaliter possibile respectu ipsius. Quod ostensum est repugnare naturaliter. Si secundum ergo operabitur producendo suam vocationem in maiori distantia, quam qua continetur intra sphaeram suae actiuitatis. Nempe sphaera adequata correspondens actiuitati cuiuscunque agentis est spatium continuum, aut ex continuis compositum, quod est maximum naturaliter respectu eiusdem, ut potentis adesse. Vtrique enim termini praesentiae, & actiuitatis eadem rei perfectione menturantur. Alioquin liceret abire operando in infinitum per distantiam maiorem, & maiorem sine fine.

Art. 11. Accedit, merito ab omnibus reputari, inter miracula assensui humano penitus imperuia naturaliter, replicationem corporis Christi in pluribus locis inuicem distantibus, ac discontinuatis, licet existat modo spirituali. Res autem vsque adeo mirabiles, atque auercentes vehementer animum ab assensu sui, credendum est nulli enti creato esse connaturales, quidquid contra hortetur Ioannes de Sancto Thoma. Accedit rursus, substantiae ex se indiuisibili solam vocationem itidem indiuisibilem esse connaturalem, ut haec habeat quoad suam constitutionem, sicut habet quoad amplitudinem, perfectionem, & modum extendendi proportionatos perfectioni sui principii, & subiecti. Nec obstat Angelum moueri posse pure spiritualiter ad spatium minus, quam quod est maximum naturaliter respectu sui, atque adeo amittendo solam partem spatij prioris. Quod videtur fieri non posse, quoniam Angelus habet plures vocationes partiales realiter inter se distinctas, per quarum singulas correspondeat singulis partibus spatij praedicti naturaliter maximi. Hoc, inquam, non obstat, quidquid conuenit in contrarium Suarez lib. 5. cap. 17. & nonnulli alij. Quia dici potest, debetque dici, Angelum sicut se toto adesse parti spatij de nouo acquisiti, & similiter se toto adesse parti spatij prioris in casu proposito, ita acquirere nouam vocationem realiter indiuisibilem, adaequate distinctam ab vocatione prioris, qua se tota similiter adsit parti retentae spatij prioris, necnon parti spatij de nouo acquisiti. In quo nullum est inconueniens. Immo est maxime conueniens ut Angelus ita differat a corporibus, quoad naturam sui motus, & vocationis, sicut differt ab eisdem quoad suam substantiam. Accedit, si quid ea ratione dubitandi efficeretur pro partialibus vocationibus spiritualibus Angeli, fore, ut concluderetur vocationem eius constare ex partibus realiter distinctis, actu infinitis. Quia Angelus potest moueri lentius, ac lentius in infinitum, atque facere commutationes spatij minores, & minores sine fine. Quod scilicet ostensum est in philosophia corporibus etiam accidere naturaliter posse. Repugnat autem, ut dentur eiusmodi partes vocationis actu infinitae cum reali, & actuali mutua distinctione, ut ibidem ostensum est.

Art. 22. Superest, ut ostendatur plures Angelos posse simul adesse eidem spatio praesentia saltem metaphysica, & pure spirituali. Hoc autem, & ex sacris litteris certum est, & clarum, ex dictis. Quia Luca 8. dicitur fuisse simul in vno, eodemque homine legionem daemonum. Quod quidem est longe diuersum, atque distributam fuisse legionem per diuersas partes corporis humani, existentibus singulis daemonibus in singulis seorsim partibus corporis humani, ut vult Magister a Sancto Thoma, renitente textu Sacro, in quo dicitur absolute, ac plane legionem fuisse in homine. Deinde Angeli sunt expertes corporis, secundum se, ut dictum est supra. Soli autem corpori, & adherentibus ad corpus conuenit impenetrabilitas cum alio eiusdem rationis. Quod cum sit vsque adeo

manifestum, dubitandum minime est, quin D. Thomas dicens quaest. illa 52. art. 3. non posse duos Angelos esse simul in eodem loco, agnouerit, eos duos modos praesentiae Angelicae ad spatium corporum, qui a nobis asserti, & expositi sunt, sitque proinde locutus in eo articulo de sola praesentia physica, & ad modum corporis per adhaesionem ad illud media sua operatione, atque supposuisse tanquam ex se manifestum, oppositum contingere posse Angelis secundum se praecise consideratis, atque pure spiritualiter praesentibus spatio. Expositione nimirum indigebat, quod conuenit Angelis per accidens ad modum corporum propter operationem circa ipsa, non vero quod clarissime consequitur per se ad incorporeitatem, puramque spiritualitatem superius traditam ab eodem S. Doctore. Argumento est in hanc rem non debili, quod ipse nullibi affirmatiue, aut etiam negatiue quidquam dicit de praesentia pure spirituali, atque independenti ab operatione Angelorum circa corpora. Cum enim intellectus noster naturaliter inclinet adtribuendam Angelis praesentiam respectu spatij, conformem naturae eorum pure spirituali, oportuisset vtrique, ut eam refelleret, si non voluisset tacite supponere tanquam certam, & ex se satis manifestam. Ex his igitur omnibus satis apparet, an, & quomodo Angeli possint esse, & sint in loco.

Ad 1. Interest quidem corporum specialiter, ut sint in loco physice, propter influentiam causarum corporalium respectu ipsorum. Sed interest quoque Angelorum, ut sint praesentes spatio, tum spiritualiter propter se, ut sint alicubi praesentes Deo, a quo accipiunt suum esse, suamque conseruationem, cum neutrum accipere ab eo possint absque praesentia ad eundem, aut facti praesentes vbique; tum physice propter corpora, atque in solam corporum vilitatem, ut ipsis profint operatione sua. In secundo, & tertio argumento Philosophus, & in fine Boetius loquuntur de loco, & de existentia in loco physice sumptis, ideoque non indigent vlla responsione praeter ea, quae superius dicta, & eatenus admissa, assertaque sunt distincte.

Ad 4. Quod Angeli adsint simul plures in eodem spatio, si intelligatur de praesentia physica, iam concessum est esse naturaliter impossibile. Si autem accipiatur de praesentia metaphysica, & pure spirituali, probatio obiectionis est inefficax. Quia sicut nihil specialiter interest, ut sint plures simul praesentes eidem spatio, ita nihil specialiter interest, ut sint vnusquisque seorsim in diuersis spatiis. Interest vero, estque ipsis essentiale, ut adsint alicubi determinate Deo, cum nec vbique, adesse possint, neque abesse omnino, aut nullibi adesse determinate. Vnde vtriusque modo possunt pro libito adesse spatio, vel eidem, vel pluribus. Idem dicitur proportionaliter de existentia vnus, eiusdemque Angeli in extremis partibus spatij inuicem distantibus. Licet enim ita illis adsit physice, non propterea fiet, ut Angelus distet a se ipso, sed solum, quod distet vna eius operatio ab alia eiusdem operatione circa corpus, vel corpora. Aderit enim, estque necesse, ut nihilominus adsit toti spatio intermedio saltem metaphysice, & pure spiritualiter, ut dictum est supra. Idque manifeste sufficit, ne distet a se ipso absolute.